

Titokfejtő - VHK kör tevékenysége; a Titokfejtő - VHK kör célkitűzései

[Titokfejtő - VHK kör 1999. dec. 7. Almássy-tér - Szerkesztett szöveg]

Az értelem, a manipuláció, a kozmikus szervezőerő, a szülőföld vonzása, az Új Reformkor

GRANDPIERRE ATTILA: A Kör több mint két éve indult, azzal a szándékkal, hogy visszahódítsuk az Édent. Ez először is azt jelentené, hogy kinek-kinek a maga életében kell lépéseket tennie afelé, hogy saját életünkkel tisztába jöjjünk, és végül az életünk egészének tudjunk olyan tartalmat adni, ami tiszta, és egyezik a szándékunkkal. Ehhez szükség van bizonyos önvizsgálatra - gondolkodásunk mibenlétének, szemléletünk tisztázására, megvilágítására. Rá kell jönnünk, hogyan tudunk ebben mi magunk lépni, és olyan önálló gondolkodást kialakítani, ami alkalmassá tesz bennünket arra, hogy életünket önállóan tudjuk alakítani, és értelmet tudjunk adni neki. Ha ezt megteesszük, nemcsak saját életünkben teszünk lépéseket az édeni élet felé, az Éden visszahódítása felé, hanem közös sorsunkat is édeni irányba tudjuk vinni. Bár egyrészt vadidegenek vagyunk, a mai világ atomizált és atomizáló társadalmának tagjai, ámde ezen túl olyan vadidegenek vagyunk, akik közös sorsot élnek. Sok szempontból közös a sorsunk; közös, hiszen az emberiség, a világ mai állapota sok szempontból érint bennünket. Ami Magyarországon történik, szintén mindannyiunk számára közös tényező, ami alakítja az életünket, sőt még a gondolkodásunkat is. Olyan közös sorsról van szó, ami azt jelenti: senki nem lehet igazán boldog önmagában, egyedül, mindenki mástól teljesen függetlenül. Senki nem lehet boldog anélkül, hogy körülvenné emberek, akiknek az érzései vagy a gondolatai számítanak neki. Mindannyian egymásra vagyunk utalva, és életünk kiteljesedése attól függ, hogy amit mi fontosnak és lényegesnek tartunk, át tudjuk-e adni a többieknek, azoknak, akik tovább tudják vinni az életünk ügyét. Közös sorsunkat közösen tudjuk igazán alakítani, és így közös Édent tudunk teremteni. Nem mindegy, hogy az ember milyen környezetben él, és mi lesz az élete értelmével. Nem mindegy, hogy ha ki is alakít valami értelmet, ezzel azután mások tudnak-e valamit kezdeni, vagy nem. Ahhoz, hogy mások is tudjanak ezzel valamit kezdeni, át kell adnunk ezt az értelmet másoknak is. Ez is azt mutatja, hogy közösséget kell alkossunk, mert közös a sorsunk, és tennünk is kell érte valamit. Az első kérdés, amiről beszélni szeretnék ehhez kapcsolódóan, az, hogy egyáltalán milyen hatások alakítják a gondolkodásunkat és az életünket. Ti, akik itt összegyűltetek, hogyan érezték: miféle tényezők alakítják a gondolkodásotokat, mik vannak rá hatással?

HOZZÁSZÓLÁS: A manipuláció.

HOZZÁSZÓLÁS: A VHK-Kör.

HOZZÁSZÓLÁS: Család, iskola, tévé, rádió. maga a civilizáció.

ATTILA: Igen. Valamint maga az, hogy tudunk gondolkodni és beszélni. Nem volt ez mindig így. Az emberré válás idején hoztuk létre a beszédet, ami aztán sok mindent megváltoztatott. Az ember gondolkodik - vagy legalábbis úgy gondolja, hogy gondolkodik. Létezik olyan gondolkodás, ami a közvetlen adottságokhoz alkalmazkodik, és azokon belül mozog. Ennek egy nagyon szemléletes példája, amikor valaki azt mondja: "gondolkodom, hogy hova tettem a cipomet, vagy hogyan kéne befuzni a cipofuzót." Ezt is lehet gondolkodásnak venni, de igazából nem szokták igazi gondolkodónak nevezni, aki hamar megtalálja a cipójét. A gondolkodásunk ezeken a közvetlen adottságokon valahogy túl kell jusson. Meg kell vizsgáljuk azt, hogy ami adottnak látszik, amögött mi van valójában; a világ mögött milyen az a világ, aminek lennie kellene. Ez nagyobb fokú önállóságot igényel. Ebben segít az, hogy van szemléletünk. Ez az életünk során, kisgyerekkorunktól fogva, szinte elkerülhetetlenül kialakul. Mikor megszületünk, már akkor is minden dolgot a belső világunkra vonatkoztatunk, abban helyezünk el - akár tudatosan, akár nem tudatosan, de mindent értelmezünk, és így fölépítünk magunkban egy bizonyos világot. Ha gondolkodásunk alakulását jellemezni akarnánk, azt lehetne mondani, hogy gondolkodásunk révén egy gondolatbeli, szellemi hegygerinc alakul ki. Ezt a hegygerincet geológiai erők alakítják - a belső természeti erők, másrészt pedig a környezeti, azaz társadalmi erők. Nagyon fontos látnunk, hogy a hegygerinc alakulás közben megtartja-e eredeti irányát, vagy nem. Ahhoz viszont, hogy ezt lássuk, mindenkor tudnunk kell, hogy mi volt az eredeti iránya. A hegygerinc alakulásának a leglényegesebb szintje tehát az, hogy milyen a világ-látásunk, mi az a szemlélet, amit elfogadunk. Ugyebár valamilyen keretek között akarjuk meglátni és megítélni a dolgainkat. Tapasztalataink, gondolataink, életünk során kialakul az a látóhatár, amelynek keretei között értelmezzük a velünk történt dolgokat. A hegygerinc egyik alkotóelemét tehát gondolkodásunk keretei adják - ez nem maga a gondolkodásunk, ez a szemlélet. Ha önállóan akarunk gondolkodni, akkor meg kell gondolnunk azt, hogy ez a belső világ, ez a belső táj, ez a belső hegygerinc hogyan és miért indult - látnunk kell, hogy alakulásában mi volt a mi saját részünk, és mi nem; s hogy ami nem a saját részünk, az egyezik-e azzal az iránnyal, ami belőlünk fakad, vagy nem. Tudnunk kell, mik voltak azok a tényezők, amik a belső világunkból fölmerültek, és belső indításként jelentek meg, ahogy azt a saját lényünk kiteljesedése megkívánta. Tudnunk kell, hogy pár hónapos korunktól kezdve mi formálta ezt a szellemi hegygerincet, amire mindent vonatkoztatunk, amin mindent értelmezünk, és ahol minden eldől, ahol az események fölvesznek egy bizonyos végso formát.

Arra a felismerésre jutottam, hogy miután régóta tartok itt előadásokat, és nem mindig tunik úgy, hogy az emberek könnyen meg tudnák válaszolni őket, vagy akár csak rájuk tudnának kérdezni, ezért helyes lesz, ha a továbbiakban megpróbálom a témákat olyan összefüggésben tálalni, amiben a résztvevők gyakrabban találkozhatnak velük mindennapjaik során - legalábbis gyakrabban, mint azzal az új látással, amit kialakítottam. Tehát megpróbálom a témákat szembevetni olyan tényekkel, gondolatokkal, amikkel mindenki találkozhat. Itt van például egy cikk, a Népszabadság 1995. július 15-ei számában jelent meg, az a címe, hogy A manipulációnak is vannak határai. A manipuláció tényleg lényeges problémája a mai világnak; mindannyiunkat érint, és az életünket valamilyen módon befolyásolhatja. Egyre inkább olyan irányba megy a világ, hogy megpróbálja a társadalomban az

embert lelkes fogyasztóvá - vagy inkább lelketlen, gépies, robotszerű fogyasztóvá - manipulálni az embereket. Itt megjelent egy cikk, amiben épp erről van szó. Vajon a manipuláció lehet korlátlan? Lehetséges az, hogy végül már fogalmunk sem lesz arról, hogy kik voltunk eredetileg, és már csak az jár az agyunkban, hogy fogyassunk? Eloffordulhat, hogy teljesen átmossa az agyunkat, és már csak azt csináljuk, amit belénk ültettek mesterségesen? A manipulációs technikát tökéletességre lehet vinni? Mikor megláttam ezt a cikket, úgy döntöttem, ki fogom vágni az újságból. Aztán most, mikor erre az előadásra készültem, rájöttem, hogy érdemes egy-két dolgot fölolvasni belőle. Így kezdődik: "Félo, hogy bizonyos személyek vagy csoportok érdekérvényesítő akarata olyan nagymértékben képes tömegeket befolyásolni, hogy elobb-utóbb már nem azt gondoljuk, amit gondolnánk, nem azt tesszük és vesszük, amit tenni és venni szándékoznánk. Van-e határa a manipulálásnak, vagy mesterien kimuvelt eszközökkel bármire rávehetőek vagyunk? Elvezethet-e a manipuláció gyors terjedése oda, hogy maholnap már nem is azok vagyunk, akik lennénk?" Vagyis oda, hogy semmi közünk nincs ahhoz a valakihez, akinek születtünk, vagy aki kisgyerekként, kamaszként voltunk - amikor mondjuk meg akartuk váltani a világot, vagy valami nagyszerű életcélt kitűztünk. A manipulációs hatások ismétlődnek, összeadódnak; elloffordulhat-e, hogy teljesen elveszítjük a személyiségünket, és mu-ember lesz belőlünk? Ez érdekes kérdés, a mai világban egyre inkább az. "Tudunk a küszöb alatti reklámfilmekről: ellenállhatatlanul a hatásuk alá kerülhetünk." A "küszöb alatti reklámfilm" ezt jelenti: tudjuk, hogy szemünk másodpercenként 20-25 képet tud megkülönböztetni egymástól, és az agy azokat különválasztva képes felfogni. Ha 20-25 képnél kevesebbet mutatnak másodpercenként, azt még úgy látjuk, hogy azok egymás után mutatott képek. Ha viszont ennél többet, a szem azt már folyamatos mozgásnak fogja föl. A küszöb alatti reklám épp ezt használja ki: gyorsan pergo film közben egy-egy villanás erejéig bemutat valamilyen árucikket vagy vásárlásra buzdító felhívást, ami tudat alatti sugallatként működik. Mindezt különböző kísérletekkel derítették ki. Például beültettek nézőket a moziterembe, és a film közben egy perc alatt többször, a másodperc törtrészére, fölillantották azt a reklámot, hogy vásároljon mindenki pattogatott kukoricát, mert az milyen jó lesz. A film után megkérdezték az embereket, hogy láttak-e benne valamiféle olyan reklámot, ami nem illett a filmbe. Senki nem látott. Amikor aztán kijöttek, ott ült egy pattogatottkukorica-árus, persze nem véletlenül, és meglepően sok ember vett pattogatott kukoricát, mondjuk tízszer annyi, mint általában, pedig egyébként valószínűleg nem akartak volna annyian vásárolni belőle. Azt mondja a cikk: "ellenállhatatlanul a hatásuk alá kerülhetünk" - ez ellentmondásos, hiszen ha ellenállhatatlan, akkor nem kell a feltételes mód, hanem "kerülünk", vagy legalábbis kerülnek bizonyos emberek bizonyos körülmények között, mások pedig ellent tudnak állni neki. "Miután ezt a tény pszichológiai vizsgálatok igazolták, betiltották ezt a reklámtechnikát." Kérdés, hogy ez a betiltás tényleg érvényben van-e. Vajon nem játsszák-e ki? Történnék olyan ellenőrzések, hogy ilyesmiket nem sugároznak ránk? Nem eshet-e meg az, hogy így befolyásolnak minket? Vagy mondjuk kémiai úton, például a csapvízbe tesznek valamiféle akaratlágító anyagot, vagy akár a kenyérbe vagy a sörbe tesznek valami személyiségoldó pszichotróp szert. Mindez könnyen elképzelhető. A fene tudja, hisz ha esetleg kitenyésztenek egy olyan szert, amivel az ember még több pattogatott kukoricát vásárol, vagy valami annál is egyszerűbb és olcsóbb dolgot megvesz

pattogatott kukoricaként, akkor abban van egy bizonyos üzleti ráció. Kérdés, hogy akkor ezt megcsinálják-e az emberekkel, vagy nem. "[Ennek a manipulációs technikának] mindig az volt és ma is az a leghatásosabb eleme, hogy manipulálja a megszólított szociális identitását." Nem tudom, hogy a pattogatott kukorica bejátszása mennyiben manipulálta az emberek szociális identitását, de ezen itt, úgy látszik, a szerző nem akad föl, hanem elkezd arról beszélni, hogy társadalmi azonosságunk nagyon fontos dolog, és hogy tulajdonképpen minden ott dol el - az, hogy mi mit akarunk, azt a társadalomban betöltött helyünk, a társadalomban játszott szerepünk, vagy társadalmi viszonyaink (ami ugye elég erosen marxista nézetekre utal) határozzák meg. Még egy-két mondatot kiragadnék: "Nincs az az eros manipulátor, aki rá tudja venni az embert, hogy igazi szociális identitását áthágja." Példának fölhozta, hogy amikor egy hölgyet fölszólítottak hipnózisban, hogy emelje föl a szoknyáját eloször csak egy kicsit, aztán magasabbra és még magasabbra, akkor egy bizonyos határon túl nem emelte föl a szoknyáját, hanem kijött a hipnózisból. Tehát még hipnózisban sem lehetett rávenni arra, hogy olyasmit csináljon, ami az o belso törvényeibe egy kritikus határon túl beleütközik. Lehet, hogy szívesen vett volna akár tíz zacskó pattogatott kukoricát is, akkor is, ha már a hetediknél jóllakott, mert az nem ütközik bele annyira a személyiségébe, a szoknyaemelésnek viszont határt szabott. Általában azt sem lehet hipnózisban megmondani valakinek, hogy ugorjon ki az ablakon. Tíz ember közül nem fog tíz kiugrani, csak az, aki már amúgy is gondolkodott rajta, és azt mondja: jaj de jó, pont kapóra jön, éppen ki akartam ugrani az ablakon. A cikk írója végülis azt mondja: bizonyos vonatkozásokban mindenképpen fontos dolog az ember önazonossága, önmagával való azonossága, ez azonban szintén alakítható, és ha ez társadalmi, akkor a társadalom alakítja. Tehát mi nem annyira önálló lények vagyunk, inkább a társadalom függvényei, mert csakis társadalmi azonosságunk döntheti el, hogy milyen készletnek mennyire engedünk. "Identitásunk annyiban stabil, amennyiben társadalmi viszonyaink, amelyek alakítják, stabilak." Tehát ha a társadalom stabil, akkor az identitásunk stabil, hiszen kizárólag társadalmi identitásunk van, más nincs. Ezt mint magától értetodo tényt tálalja, amire azért majd szeretnék kitérni. Mivel a XX. században a társadalmak nagyon gyorsan fejlődnek, ezért az emberek nagyon gyorsan elveszítik társadalmi azonosságukat, ekkor viszont könnyebben manipulálhatók. "Nem élte meg az önazonosság hasonló váltásait, mint ami Európában a XX. században történt, az amerikai társadalom, mégis a reklámok buvöletében él. Például ott van a Coca-Cola: hogyan lehetséges, hogy Amerikától Ázsián át Afrikáig szinte az egész világot rá lehetett venni egy olyan ital rendszeres fogyasztására, amely nem csillapítja a szomjat, nem okoz semmiféle mámort, és ráadásul rosszízú is?" Én annakidején láttam a Delta c. tudományos hetilapban egy cikket, amiben pszichológusok kísérletet végeztek 7-10 éves gyerekekkel. Megkérték oket, hogy rajzoljanak egy embert, majd miután elkészültek, megittak velük egy pohár Coca-Colát. Megint megkérték oket, hogy tíz perc múlva rajzoljanak egy emberi alakot. Még egy kóla, még egy rajz, még egy kóla, még egy rajz. A lényeg az, hogy eloször, még a kóla nélkül, a saját tízéves szintjén egész normális emberalakokat rajzolt mindegyik gyerek, de a második-harmadik kóla után teljesen szétestek a rajzok, kuszák lettek. Félelmetes volt; ezek szerint ha a kisgyerek megiszik három kólát, mivel o még érzékenyebb, az összpontosítóképesége vagy a rajzkészsége teljesen fölbomlik. Azóta, úgy látszik, nem foglalkoznak ezzel nálunk;

akkoriban még az amerikai Coca-Cola úgy volt tálalva, mint ami veszélyes a szocializmus dicsoséges építőre nézve; most már nem végeznek ilyen kísérleteket. Mindenesetre Amerikában az utóbbi háromszáz évben talán nem történtek olyan nagy történelmi változások, mint Európában, mégis a reklámok hatása alatt élnek - mondja a cikk. Csakhogy ebből úgy tunik, hogy talán mégsem kizárólag a társadalmi stabilitás vagy a társadalmi azonosság az, ami itt szerepet játszik. Szerzünk ezen is átugrik, és nem tér ki arra, hogy ez most megint egy teljesen más jellegű problémára utal, nem a társadalom stabilitására. Már is megy tovább: a manipuláció határa "mindig az igazi szociális identitás"; "ha valamilyen történelmi ok kilendít igazi szociális identitásunkból, akkor a manipuláció határai kitágulnak." Azaz minél gyorsabban változik a társadalom, annál könnyebben lehet manipulálni az embereket. Fölmerül a kérdés, hogy ha - tegyük föl - a gyártóknak az az érdekük, hogy minél jobban manipulálhassák az embereket, akkor ok érdekeltek abban, hogy minél gyorsabban kihúzzák alólunk a talajt, hogy minél gyorsabban változzon a társadalom. Nos, a társadalom tényleg egyre gyorsabban változik - lehet, hogy itt van valami kapcsolat. Még hozzátesszi: "a XX. században a történelmi okú kilendítések rendkívül surun követték egymást, sorozatossá váltak, különösen a kelet-európai térségben, ahol valósággal összeomlott az identitásrendszer. Hol szerep az ezredvég embere magának identitást?" Utolsó mondata: "Elvesztettük az összes lehetséges autentikus identitásunkat." Tehát most már korlátlanul manipulálhatók vagyunk mi magyarok itt Közép-Európában; tulajdonképpen bármely pillanatban kicserélhetik a lelkünket és a szellemünket, ha úgy akarják, mert mi nem leszünk képesek semmiféle ellenállásra.

Ezeket a dolgokat meg kell gondolni. Tényleg így van? Gondolom, az olvasók 90 %-a ezzel a cikkel kénytelen volt egyetérteni, hiszen nagyon meggyőzőnek tunhet; egy egyetemi tanár adta elő, aki nyilván egy tekintélyes valaki, és biztos az igazat mondja. Ez itt a tudományos álláspont. Nincs mese, bele kell nyugodni: ha el kell adni a lelkünket, vagy bármit akarnak velünk csinálni, akkor csak megcsinálják, és kész, mi nem szólhatunk bele az életünk alakításába, mi már teljesen ki vagyunk szolgáltatva, semmiféle ellenállásra nem vagyunk képesek. Namost egyrészt ez önmagában dühítő hatású is lehet valakire, akiben van egy szemernyi büszkeség vagy emberi méltóság. Ugyanakkor elgondolkodtató, kihívja az önálló gondolkodási képességet. Min áll és min bukik ez az érvelés? Látható volt, és próbáltam érzékeltetni, hogy más tényezők is szerepet játszanak, nemcsak a társadalmi azonosság. Hanem például a pattogatott kukoricához való vonzódás is, adott esetben. Tehát a belső hajlamaink. Az, hogy az ember szereti-e a pattogatott kukoricát, az lehet részben társadalmi hatás, de lehet részben nem az, hanem mondjuk az ember egyszerűen éhes, és enni akar a közelben. Ez nem feltétlenül társadalmi hatás, lehet természetes dolog is. Idáig nem jutott el ez az elemzés, hogy a természetes tényezőket is figyelembe vegye. Látni kell, hogy az a tétel, miszerint az azonosságunk teljesen társadalmi alapokon nyugszik, és így abszolút függésben áll a manipulációs erők önkényétől, az félrevezető. Igaz ez, hogy minket csak a társadalom határoz meg? Ez egy marxista tétel. Ugyan a cikkben ez nem volt kimondva, de az, hogy a valóság (a lét) határozza meg a tudatot, hogy az anyagi-társadalmi viszonyok határozzák meg a személyiséget, satöbbi, ez szintizta marxizmus. Lehet, hogy ez szintén manipuláció. Ha ugyanis ezt hozzátesszik, akkor az

ember azt mondja: aha, a marxisták így gondolják. Ha nem teszik hozzá vagy elhallgatják, akkor úgy tunhet, hogy ezt az egyetemi tanárok általában így gondolják, és így más a hírértéke egy ilyen hírnek. Az ember fölkészül, ha azt olvassa, marxizmus: "a marxisták, azokkal már találkoztam." Eloszedi azokat az előítéleteit, amik ilyenkor nagyon hasznosak lehetnek.

Nem minden előítélet hamis vagy káros. Mostanában próbálnak minket ránevelni, hogy minden előítéletünket vessük el. Képzeljük csak el, ha ezt megtennénk! Minden előítéletet, amit eddig az életben kialakítottunk, bármiféle elképzelést, például azt, hogy az édesanyám-édesapám rendes ember, vagy mondjuk hogy az egyetemi tanárok mindig igazat mondanak, vagy nem mindig - az összes ilyen előítéletet, amit eddig tapasztaltunk, amit eddig tapasztalataink, vagy legjobb eszünk alapján kialakítottunk, mind félredobnánk. Tehát mindent, amit igaznak érzünk, elvetnénk, csupán azért, mert különben valaki azt mondhatja, hogy előítéleteink vannak! Hát akkor miért nem azt mondja, hogy minden ítéletet vessünk el, hiszen nyilván azok az ítéletek, amiket elozog alakítottunk ki, előítéletek. Sot akkor azt az ítéletet is vessem el, amit most alakítok ki? De ha az összes előítéletet elvetem, akkor nem tudok most sem ítélni, mert akkor minek az alapján ítélek, mi a talaja? Valamiféle elozetes állapot kell, hogy megadja a talaját - ha minden elozeteset elvettem, akkor képtelen leszek felelően ítélni, ehelyett önkényesen fogok ítélni, alap nélkül, alaptalanul. Ez is manipuláció, hogy vessünk el minden előítéletet. Az igazság az, hogy minden előítéletet meg kell vizsgálni, hogy igaz-e vagy nem! De az, hogy vessük el csak úgy, eleve, az egész, nagyon veszélyes dolog, és ha elvetjük, akkor aztán tényleg könnyen manipulálhatók leszünk, ideális alanyok.

Nézzük tehát meg, hogy ez a tétel (akár marxista, akár nem): "társadalmi azonosságunk határozza meg az életünket és személyiségünket minden szempontból", igaz-e. Gondoljuk meg, hogy a csecsemot, a kisgyereket a társadalom befolyásolja-e abban, hogy mondjuk sír vagy nem, vagy éhes-e vagy nem; hogy hogyan alakul a kapcsolata a szüleivel, és hogyan ébred föl az érdeklődése a világ dolgai iránt, ebben a társadalmi viszonyok dominálnak-e, vagy nem. Vannak általános emberi dolgok. Ha ezt meggondoljuk, rájövünk, hogy az embernek már születésekor van egyénisége, egy bizonyos személyisége, ami aztán korán megmutatkozik, már néhány hónapos korban, akkor, amikor a manipulációtól még a család is védi a gyereket, meg az is védi, hogy még nem tud beszélni, még nem ért meg mindent, és még nem azzal tölti az idejét, hogy a manipulációs hatásokat befogadja, hanem egész más, természetes körülmények között zajlik az élete. Mint az eddigi előadásokon szó volt róla, igazából legalább két szintéren zajlik az emberi élet: az egyik a természeti erők színtere. Ezek bennünk élnek, ezektől váltunk emberré. A természet eroi eloször is létrehívták a Világegyetemet, egy fantasztikus és nagyszeru dolgot. Aztán létrehívták a Világegyetemben az életet: megjelent az élet, megjelentek a növények, az állatvilág, és megjelent az ember - majd az ember emberré vált. Eddig még mind nem volt manipuláció! A kövek nem manipulálták a legyeket, se fordítva. Itt még minden természet szerint zajlott, a természet törvényei szerint; hatalmas dolgok történtek, amik mind egy irányba mutattak. Megjelent a Világegyetem, megjelent az élet, megjelent a tudat: fantasztikus, nagyszeru megtáltosodások, óriási ugrások, váratlan kiteljesedések jellemezték a természet

belso hatóerejét, és a hatóerejének irányát, a természet akaratát. Akkor most ezt töröljük le a színtérről? Mondjuk azt, hogy "áh, tulajdonképp nem is jött létre élet"? De ezt nem lehet mondani, mert ezzel az egész természetet áthúznánk. A nyugati civilizáció (akárcsak a marxizmus) mégis épp ezt mondja. A nyugati civilizáció szembehelyezkedik a természettel, és csak le akarja igázni, semmi mást nem akar tole. Mintha valamikor kihúzta volna a gyufát a természet. A nyugati ember azt mondja: na, majd én megbüntetem a természetet, majd én leigázom, uralkodni fogok rajta. De miért? Errol nem sokat tudunk. Pedig az ember a természeti erok továbbvivojének születik! Megszülettünk, mi magunk is természeti lényekként; a természeti szervezoero tevékenykedett bennünk, az rendezte el, hogy a génjeink hogyan párosodjanak, kapcsolódjanak össze, milyen személyiségünk, tulajdonságaink legyenek. Öntudatlan szervezoero hozott bennünket létre, és az tevékenykedik bennünk, és attól az öntudatlan természeti szervezoerotól vagyunk képesek arra, hogy megtanuljunk beszélni, és késobb, menet közben esetleg megtanuljunk öntudattal is gondolkodni. A gondolkodás és a természet szervezoereje összeérnek, természetes kapcsolat áll fenn közöttük. Azt lehet mondani, hogy ez egy elogondolkodás, egy élet-alakítás, hogy ez a szervezoero a természetben jelen van. Úgy látszik, mindezt sem az idézett újságcikkben, sem a mai magyar társadalomban és a világcivilizációban nem veszik figyelembe. Pedig ha meggondoljuk, hogy milyen lénynek születtünk, akkor azt a szervezoerot kell fölvevünk és meglássuk magunkban, ami bennünket létrehozott, és aminek volt egy életakarata, egy életterve.

Hoimar von Ditfurth: A Világegyetem gyermekei c. könyvében olvastam, hogy amikor a génjeink létrehozzák a kromoszómáknak azt a fajta rendjét, amiből létrejön a személyiség fobb jellemzoit tartalmazó alap, akkor ez a teljes DNS-állománynak csak az öt százaléka. A többi 95 % nem regulatív, nem szabályozó gén! Nem tudják, hogy ezek miért vannak egyáltalán jelen az ember sejtjeiben. Mégis, kísérleti bizonyítékot találtak arra, hogy az ivarsejtek összeolvadásától az első sejtosztódásig tartó lépésben ezek lejátsszák azt, hogy milyen körülmények között élhet majd a szervezet. Az összes fontos lehetoséget lejátsszák, és kiválasztják valamilyen szempontok szerint, hogy ezek közül melyik lesz a legalkalmasabb, hogyan lesz a szervezet a legéletképesebb. Szinte az egész külvilágot, az egész életét előre lejátsszák ezek a gének - erre való, hogy értelemszeruen fejlődjön ki a szervezetünk. Gondolom, azt döntik el, hogy ne legyen például három karunk meg ilyesmi - szóval maga a biológiai szerveződésünk egyfajta öntudatlan, de értelmes szervezo ero! Tehát az egész értelmi jelleget kap, és ez az értelmi jelleg messzebb terjed annál, hogy pusztán arról gondoskodik, hogy két karunk legyen és két lábunk; ebben sok minden más is benne van. Olyan szervezoero ez, ami az életünknek, a személyiségünknek a lelki és a gondolati színterével is kapcsolatos. Látnunk kell, hogy mi arra születtünk, amit ez a természeti ero akar tőlünk, és az, hogy az adott körülmények között ezt hogyan valósítjuk meg - épp ez lenne az életünk értelme. Orizzuk hát meg eredeti indíttatásainkat, amelyek még nem manipuláltak, amelyeket még a természettől kaptunk. Ezeket kéne fölemelni, nem pedig szétrugdosni meg lesöpörni - hiszen ez vagyunk mi, ez a legmélyebb önmagunk, ez a viszonyítási alap! Nemcsak a mi születésünktől kezdve dolgozik ez az ero, hanem igenis vissza kell tekintenünk addig, ahol a Világegyetem keletkezik, és az élet létrejön, ezt ugyanez a szervezoero hozta létre! És ebből tanulhatunk. Bennünk is egy ezzel egyezo irányú

folyamatnak kell végbemennie! Csak így tehetünk lépéseket, amik a Természet irányával, a bennünk élő természeti életero irányával egy irányba mutatnak.

Tehát önazonosságunk nemcsak társadalmi jellegű, hanem elsősorban természeti. Ahhoz, hogy ne tudjon bennünket tetszés szerint bárki manipulálni, a legfontosabb segítséget az értelem képes megadni. Errol persze szintén nem volt szó a cikkben. Erre a következtetésre és ennek a tudásnak a gyakorlati alkalmazására csak az értelem képes rávezetni bennünket. Az értelem fantasztikus erő, amint errol szintén több előadásomban szó volt. Képzeljük el, hogy a ma élő hatmilliárd embert mind a mai napig nem sikerült teljesen atomizálni. Ebben az játszik fozszerepet, hogy mi mindannyian összeköttetésben állunk egymással, nemcsak közvetett módon, hanem úgy is, hogy mindannyian rendelkezünk értelemmel, és meg tudjuk látni, hogy mi igaz és mi nem. Legalábbis, erre alkalmasak lehetünk, ha elsajátítjuk az önálló gondolkodást. Ha mind a hatmilliárd ember képes lenne meglátni az igazságot, képes lenne az önálló igazlító gondolkodásra, akkor sokkal nehezebb lenne manipulálni őket. Nyilván a manipuláció egyik fő feladata az, hogy az önálló igazlításra képesse tevo gondolkodást eltompítsa. Például egy olyan cikk, mint amit idéztem, akármennyire is a manipulációról szól, szerintem kiválóan alkalmas erre. Ha valaki azt állítja, hogy kizárólag a társadalmi hatások alakítják az életünket és döntenek felole, akkor ez elveszi tölünk önállóságunk egyetlen biztosítékát, a természeti színteret, a természeti alapjait, a természeti életeronket, értelmünket. Tehát még egyszer: önazonosságunknak természeti alapjai vannak; egyrészt természeti kozmikus lényegünk, másrészt az a személyes életakarát, ami bennünk dolgozik akkor, amikor megszületünk, fejlődünk, amikor tudjuk azt, hogy most meg kell tanulni járni, meg kell tanulni gondolkodni, beszélni, és lehetoleg jó volna valami értelmet is adni az életünknek. Ezek mind természeti indíttatású erok.

De ezzel még nincs vége az életünk természeti tényezőinek. A szokások és hagyományok egy másik ilyen tényezot jelentenek. Ezen kívül az értékrendszer, amin a gondolkodás igazából alapszik (hiszen minden ítéletünk, amennyiben értékítélet, értékrendszeren alapszik) - ezt az értékrendszert végülis megintcsak a természet adta meg, és aztán erre ráépült egy másik, mesterséges, muvi értékrendszer, amit a társadalom szabott meg. Ellentét áll fenn a manipuláló társadalom és a természetes természet között: mindkettonek van egyfajta értékrendszere, amin a gondolataink alapulhatnak. Ha a természeti értékrendszeren alapul a gondolkodásunk, akkor a bennünk lévo természeti erot természetes módon tudjuk megvalósítani. Ha viszont a társadalom által felénk sugallt értékeket követjük, ezeket a felszínes tényezeket, akkor a társadalomnak leszünk az engedelmes követoi, rabszolgái. A hagyományok, a közös értékrend és a természetes kultúra magától értetodoen a természetes értékrendszer részei. Képzeljük el, hogy az emberré válás után hárommillió éven keresztül az emberiség olyan korszakban élt, amit édesapám, Grandpierre Endre az előadásaiban és a muveiben mágikus kornak nevezett el. Ezalatt a hárommillió év alatt - társadalmi méreteken - nem volt jellemzo a manipuláció. Az ember természetesen élt; az Aranykorban élt. Körülbelül tízezer évvel ezelott létrejött egy másfajta berendezkedés - az ember az Aranykort a hatalmat igénylo, eroszakos társadalmi berendezkedésre váltotta föl, erovel letiporva a mágikus kor évmillióit, és létrehozta azt a társadalmat, amiben egyre inkább ez a tényező akar dönten

mindenben. Ha ez nem így történt volna, ha ez a társadalom nem vált volna manipulatív, hatalmi igényekkel föllépo társadalommá, akkor mi tudnánk azt, amit egymillió vagy tízezer éve még tudtunk: hogy hogyan váltunk emberré. Hiszen akkor még minden, ami a hárommillió évhez tartozott, egységes világgént rendelkezésünkre állt. Nem fordult még szembe az ember a saját történelmével, nem akart még leszámolni vele, és mindent kiirtani, ami a múltjához tartozik. Ez a szokás csak tízezer éve van bevezetve, nemcsak az indiánokkal szemben, és nemcsak a magyar rovásírással szemben, hanem mindenféle tudással és gondolkodással szemben, ami nem ezt a hatalmi berendezkedést szolgálja. Az ilyet tuzzel-vassal irtják és pusztítják. Mindenesetre azt kell mondani, hogy az a természetes évmilliók alatt kialakult látás, értékrendszer, tudás, ami az abban az idoban kialakult közösségeket jellemezte, az mind a mi természetes alapunkhoz tartozik - így az abban az idoban kialakult nemzeti kultúra is.

Ehhez tartozik még az is, ahogyan születésünktől kezdve az életünk folyamán mi magunk alakítjuk a szellemi fejlődésünket, a szellemi tájaink hegygerinceit. Az, hogy mi magunk milyen fontos fogódzókat, milyen kristályvárakat építünk meg az életünkben, amikre rátennék az életünket, ha olyan helyzetbe kerülünk - ezek mind az önálló, legbelsőbb meggyozodéseinkhez tartoznak. Ez a kristálymag, ez a saját életünkkel megépített szellemi táj, ezek az értékek mind tartozhatnak a természetes alapokhoz.

Ezzel szemben jönnek a társadalmi alapok. Azt lehet mondani, hogy természetes az, ami nem manipulatív, és ami manipulatív, az természetellenes. A társadalom és a természet szembenállása úgy is fölfogható, mint a természetellenes manipulatív akaratnak és a természetes állapotnak a szembenállása. Ha a társadalom szembehelyezkedett a természettel, akkor ez a természetellenes történelmi alakító ero szembenáll a természetes alapokkal. A manipulatív tényezokhöz tartoznak azok a gazdasági érdekek is, amik kialakították a mai fogyasztói társadalmat, és amik rá akarnak minket bírni arra, hogy ezt meg ezt vegyük meg, és így meg így dolgozzunk, ilyen meg ilyen munkahelyen, egyre többet, egyre képtelenebbül a gondolkodásra, és aztán csak egyre rosszabb lesz az életünk, ha még többet dolgozunk és még jobban igyekszünk, és még több pénzt vesznek el tőlünk, meg még embertelenebbül alakítják a viszonyokat. Nemcsak a természet maga van félresöpörve - a nemzet is a legsötétebb színben van feltüntetve, akárcsak a belso világunk. Azt mondják, azért törnek ki a háborúk, mert az embernek a belso világa olyan rettenetes. Olyan alantas ösztönökkel van tele mindannyiunké, hogy csoda, ha nem ugrik elo belölünk a gyilkos minden pillanatban. Ez a nyugati civilizáció felfogása. Belso világunkat el kell fojtani, el kell nyomni, ez az egyetlen dolog, ami minket igazán emberré tesz. Évezredekken keresztül ezt szajkózzák, az emberek meg elfogadják, és nem mozdul meg az önálló gondolatnak a szikrája sem. Ám gondoljuk csak meg, hogy miféle ösztönök vannak! Például van olyan bennünk, hogy önfenntartó ösztön. Ez egy rendkívül sötét, alantas ösztön volna, hogy én szeretnék holnap is élni, vagy esetleg tíz év múlva? Akkor ezt nekem el kell furészelnem? Ne akarjak már élni, hanem keressem, hogy mi mást csinálhatnék, hogy mit tehetnék, hogy ne éljek? Tekintsem az életvagyat egy sötét tényezonek? De akkor az életet magát tekinteném sötét tényezonek, vagyis a természetet, mert a természet hozta létre az életet, és a

természet fönn akarja tartani az életet! Ha a természet létrehoz egy diófát, akkor a diófa levelének az lenne a legfontosabb feladata, hogy azon töprengjen: "hogyan tudnám lefűrészelni ezt az ágat, amin én kinottem, vagy hogyan tudnám befecskendezni valami fekete méreggel"? A diófa levele hihetetlenül mélyen elítélje a diófa ágát - ez lenne a kívánatos magatartás? Azt hiszem, a diófa levele nem azzal tölti az életét, hogy nagyokat legyint a diófa ágára, és próbálja azt minél megalázóbb helyzetbe hozni vagy minél jobban elítélni.

Milyen ösztönök vannak bennünk még? Ott van például a fajfenntartás vágya. A szexuális ösztön mint a fajfenntartás vágya, az egy szörnyű dolog, ami alapjában aljas és sötét dolog, és el kell nyomni? Igen, ezt tanították. A növények világában szintén megfigyelhető egy bizonyos jelenség: az, hogy a növények például egy nyári délutánon a porzóikról szórják szét a virágpórt és ezekből újabb és újabb növények lesznek. Ezt egy felvilágosult, civilizált nyugati ember el kell hogy ítélje: "nahát, micsoda aljas dolog, hogy jövőre is lesznek tavasszal virágok! Ezzel most már tényleg le kell számolni, irtsuk ki az összes ilyen aljas, sötét virágot, ami képes szaporodásra is meg ilyesmikre." Hát nem, én nem hiszem, hogy ezt kéne vallanunk. Ezen kívül még föltételeznek ilyet is, hogy agresszív ösztön. Mind a mai napig nincs bizonyítva, hogy ilyesmi az emberben jelen lenne. Azt gondolom, hogy az embereknek talán egymilliomod részében volt ez jelen tízezer vagy pár ezer évvel ezelőtt. Lehetséges, hogy mára a társadalomnak sikerült elérnie, hogy agresszív ösztönöket váltson ki az emberből. Egyébként ha sokáig vágják valakinek a hátát, vagy sokáig szurkálják, akkor az valószínűleg előbb-utóbb agresszív lesz. De nem biztos, hogy a mai agresszióért az ember génjei felelősek. Meg kellene vizsgálni, hogy a hatmilliárd emberből hány van, aki bizonyíthatóan született bunöző. Azt gondolom, hogy ez mindig egy százalék alatt lesz. Ebből levonni azt a következtetést, hogy az emberek általában sötét ösztönökkel rendelkeznek, teljesen alaptalan, mert akkor azt a 99 %-ot is bunözönök bélyegezzük meg - ahogyan egyébként ez általános a nyugati világban. Mindenkit bunözönök tartanak, ez sok-sok szinten kiderül, nemcsak a különböző vallásokban, de egyáltalán, a civilizált felfogás ezt kijelenti.

Viszont van egy ösztön, amit elfelejtettek figyelembe venni, azért, mert ez az ösztön rendkívül emberi és természetes ösztön, tehát nem fér bele a nyugati civilizációba. Ez pedig az, amit én világösztönnek neveztem el; amitől mondjuk a kisgyerek vagy mi mindannyian kíváncsiak vagyunk arra, hogy mi történik velünk, mi az igazság, mi az, ami szép és jó a világban. Az ember vágyik arra, hogy megismerje a világot, hogy emberi módon tudjon beszélgetni másokkal, vagy eszmét tudjon cserélni másokkal. A megismerési vágygal és az ezzel összefüggő kíváncsisággal persze a nyugati civilizáció szintén próbál leszámolni: "aki kíváncsi, hamar megöregszik", és így tovább. Fogjuk be a kíváncsiságunkat is, meg egyáltalán, állítsuk le a gondolkodásunkat is, és akkor majd jó állampolgárok leszünk. Pedig a kíváncsiság szintén a természettől kapott dolog, és a világösztön a legmélyebb és legemberibb ösztönünk, ami ha nincs kifejlodve, vagy nincs emberi módon kiteljesedve, akkor a többi ösztönünk is elsivárosodik, elzüllik, és pusztán önös és külsodleges formát tud ölteni. Ez alapvető ösztön, ami nélkül a másik két ösztön sem tud igazán emberi módon kifejlodni.

Nemcsak a belső világunkat tagadja meg a nyugati civilizáció, hanem egyre inkább a nemzeteket is, és mivel a történelem a nemzetek történelme, ezért a nemzetek megtagadása a történelem megtagadása is. A nemzetek állítólag újkeletű dolgok, száz-kétszáz éve indult be tulajdonképpen a nemzetek kialakulása. "A nemzetekről alkotott újabb elméletek főleg "modernisták". Szerintük a nemzet szilárdan a modern világban gyökerezik, és megjelenése a "modernizációval" magyarázható." (Anthony D. Smith, 1992, in Encyclopedia of Government and Politics, 1114-1127). Egy dolgot nem értek: akkor miért van az, hogy én hallottam ilyenről, hogy római-pun háború? Az nem kétszáz évvel ezelőtt volt. Akkor kik háborúztak? Azok nem nemzetek voltak, csak fölvehették poénból a nevet, merthogy ezernyolcszáz év múlva majd lesz római nemzet, és akkor ezzel megelolegezték a nemzeti mivoltukat? Ez elkerüli a figyelmét azoknak a szerzőknek, akik azt írják, hogy a nemzetek kétszáz éve keletkeztek? Aztán ugyanígy ott van a perzsa-görög vagy a hun-római háború. A magyarságnak voltak nemzeti jellegzetességei (amit akkor szkíta nemzeti jellegzetességeknek hívtak), ami pedig évezredek múlva megy vissza - ezek akkor mind nem léteztek? Ebben is valami kiütözik, ami elég szembeötöl.

Gondoljuk meg, mit jelent igazából a nemzeti kötődés az életünkben. A természeti erők kiteljesedése, a természetből, a tájból sugárzó szellemiség hozza létre azt a kultúrát, ami létrehozza a maga jelképeit, amikkel viszont a természetre utal vissza. Ezek a jelképek a természet formáinak surított és nagyon magas érzelmi töltetű megidézései. A nemzeti, népi kultúrák születésének időszakában teljes erővel működtek a népművészet alkotó erői, amik a közösségekben spontán módon tudtak kibontakozni. Képzelnék el magunkat, ha mi most egy népi közösség lennénk! Tudnánk és éreznénk belülről azt, hogy milyen mintákat kell megformálnunk, énekelnünk, táncolnunk, rajzolnunk, és azok jönnének ki az én kezem alól is, mint ami a ti kezetek alól, mert azonos módon éreznénk a természeti igazságot, a természet mély szellemi szintjét! Képzelnék el! És azt is képzelnék el, hogy ugyanakkor ha a mai világban leültetnének ötven embert, hogy rajzoljanak vagy alkossanak valamit, amit jónak látnak - abból mi jönne ki? Egy atomizált alkotás: mindenki teljesen mást csinálna, és nem lenne meg az a tényező, amiben egy élő, valóságos alkotóerő jelenik meg, ami látást ad, és aminek a segítségével a népi kultúrák embere is képes volt fölfedezni, hogy van értelme bizonyos formákat, dallamokat kialakítani, mert ezek fontosak és lényegesek az ő közösségi természeti életalakításához. Lehet, hogy nem is tudatosan, hanem öntudatlanul, de az ember képes volt erre. A népművészet így jött létre. A népművészetet már szinte föl nem tudja fogni a mai ember, mert mindent teljesen másfajta szempontból ítél meg; a létezésnek ezt a szintjét eltüntette a társadalom. Gondoljuk végig, hogy a nemzeti eszmélet, a nemzeti kultúra, a nemzet természetlátása miféle mélységekbe tud elvezetni bennünket. Úgy tünik, a modernizáció mindezt a lényegi látást elvette a nemzetektől - és ezt a nemzetlenítést tüntetik fel a nemzet lényegének?

A nemzeti érzéshez hozzátartozik maga az is, hogy azokat a hangulatokat, amik egy tájon főnnállnak, átérezzük, és beszéljünk azon a nyelven, amit a táj kisugároz magából. Hozzátartozik az, hogy amilyen érzést, mondanivalót és jelentést valójában kisugároz számunkra az a táj, azt meg tudjuk fogni, azt a hangulatot, ami az embert sajtgatja, megsajdítja és szinte eszméleti, kigyújtja a gondolatait, hogy el tudja

mondani vagy egy érzésében meg tudja fogalmazni. Az osi mágikus világlátásban ez, a természeti hangulatok érzékelése, az élet folyamataiból kiáradó hangulatiságnak az érzékelése hajtóereje volt annak, hogy az eszméletünk kiteljesedjen. Ez a gyerekkorunkban is úgy adódik át, hogy az édesanya éneklie az altatót - azokat az altatókat, amik abban az adott kultúrkörben az évezredek alatt kialakultak, azokból a hangulatokból, abból a tudásból, amit a szerves népi kultúra hozott létre. Ugyanígy a gyermekmondókák és még a mesék világa is ebből a világlátásból fakad - és ezért áll közel a kisbabához és a kisgyerekekhez, aki még természeti lény. A gyermekvilág csodáit is akkor tudjuk megérteni, ha meglátjuk benne azt, hogy az osvilág és a természet hogyan tárul föl ezeknek a hangulatoknak a testet öltésében, hogyan készíti az embert, hogy ezekben beleélje magát, és meglássa a világukat. Tehát a család maga is ennek a természeti erőnek a természetszerű folytatása, és maga a táj is, az a természeti táj, amiben élünk - és maga a kíváncsiságunk, amivel ezt érzékeljük, és amivel tudjuk, hogy ez egy vonzó központ, ami természet szerint arra való, hogy a szellemünket tovább szárnyaltassa. Felolvassék egy verset, ami ezt próbálja érzékeltetni. Az a címe, hogy:

Megidéző felidéző

Csodálatos álmot láttam Csodálatos álmot láttam

Bár te is látnád bár te is látnád

Álmomban csillagként szálltam Álmomban csillagként szálltam

Te is ott voltál te is ott voltál

Csillagtestvérek fogadtak a fényváltán Csillagtestvérek fogadtak a fényváltán

Megvendégelték csillag-tudással Megvendégelték csillag-tudással

S mint csillagóra csillaghúsú spóra Mint csillagideje csillaghúsú spóra

Ezerévekre visszaláttam Ezerévekre visszaláttam

Az osi világot szép Magyarországot Az osi világot szép Magyarországot

Világ csókja felém suhamlott Világ csókja felém suhamlott

Tetotól talpig elborított Tetotól talpig elborított

Együtt lélegeztem a tájjal Együtt lélegeztem a tájjal

Tüzek lobbantak föl bennem Tüzek lobbantak föl bennem

Tüzek lobbantak föl körbe Tüzek lobbantak föl körbe

Égtek a szerelemtüzek Égtek a szerelemtüzek

Égtek a szerelem s örömtüzek Égtek a szerelem s örömtüzek

Kívül s belül s körbe-körbe Kívül s belül s körbe körbe

Tüzek körül villódzó arcok Tüzek körül villódzó arcok

Szemeik a tuzbe mélyednek Szemeik a tuzbe mélyednek

Onnan látják meg a belso világot Onnan látják meg a belso világot

Ott látják a belso világot Ott látják az élo világerot

A cselekvő fényt a szellemi erot

A cselekvő fényt a szerelmi erot

Onnan jelenik meg ez eleven álom Onnan jelenik meg az eleven álom

Ami átjön hozzánk tánc alakjában Ami átjön hozzánk tánc alakjában

A tánc hozza szépen szóló éneket A tánc hozza szépen szóló éneket

Szépen szóló ének hozza beszélő verseket Szépen szóló ének hozza idéző verseket

Idéző versek hozzák a fényes értelmet Idéző versek hozzák a fényes értelmet

Énekük hallom dobbanásuk érzem

A föld dübög a tánctól az ég felé ugrástól

Világító szavak megérkeznek hozzád

Belso világodat gyógyírral világítják

De kérlek bennük a világcsodát is lásd

Ne csak a felszíni értelmet csodáld

Hanem a világerot a szerelem-erot

Mely szárba szökken versbe szökken íme

És gondolattá érzéssé benned születhet

Átugrik az ero gondolatból testbe
A világszakadékot újra átívelve
Érezd a titok buvös vonzását
Az életszerelem otthonra hívását
A világ otthonná tevésének álmát
Az otthon Édenné tevésének vágyát
Együtt lélegeztem a tájjal Együtt lélegeztünk a tájjal
Csillaglelkek földön járva
Földi testvérekre rátalálva
Rejtelmes növényi életvarázusra
Együtt lélegeztem a tájjal
Élményeim messze szálltak
A táj belso udvarába
Ahol beszél a méz forog a csupor
Minden mindent tud és érez
Érzéssel csordultig telítve
Könnyen s belülröl röpül
Minden üzenet körbeérez
Üzenete vidám s könnyeden száll
Minden növény sürgöny a levego hírfolyó
A lepke egy levél egy szerelmes üzenet
Elmével játszó elmét becézo üzenet
És ahogy ebbe belesajdul a szívem
Mintha megkondítana valami harangot

És ettől megcsordul belólem is az érzés

Megcsordul s kiárad átfolyik a tájba

Együtt lélegeztem e tájjal ó együtt éltem e tájjal

Éveken át ezen a tájon jártam

Gyermeklelkem itt nevelkedett

Minden zuga külön kis világ

Ahová az elmém tanulni járt

S most ahogy újra e tájon járok

Mintha a földi tenyészo világot

Egy mélyebb belso áramkör táplálná

Mintha testvér-világa átpárállna

Az élmény-sziget mélyebb televényéből

Teljesebb életet kapna és hordozna

Mert e tájat élményeim párája táplálta

Érzéseim nevelték a beszédre, szóra

Gyermeki világ felé fordulóra

Ahol minden beszél és minden mindent megért

S ahogy most újra errefelé járok

Érzem a világ titkára rátalálok

Minden lelket megidézek

Erejükkel összenézek

S csodáiknak márvány-tömbjét

Érzéseik vérkeringését

Szavaimban testetöltve

Új életre adom e földre

Láthatjuk, hogy a szülőföld szeretete természetes érzés. A mai világban azonban ritkán fordul elő, mert nem élünk úgy a természetben, hogy ilyen mélyen át tudjuk élni és jelenvaló tudjon lenni a mindennapjainkban. Egy manipulatív hatás, a koreneteg megszokása ezt elidegeníti tőlünk, elrabolja, és elménk már más világban jár, nem vagy csak ritkán kapaszkodik össze azzal a világgal, ami természet szerint adott. Láthatjuk, hogy maga az anyaföld olyan lelki-szellemi egybeforrottságot jelent, ami - bár lehet, hogy az életünk során nem éljük át kello szinten, kello mélységben és erósséggel, úgy, ahogy az természet szerint való lenne, de - az életünk kulcsfontosságú fordulópontjain vagy a halálos ágyunkon újra följön. A hazaszeretet leglényegesebb mivoltunk legbenso világához tartozik, enélkül életünk üres héjjá válik. De nemcsak az anyaföld és a szülőföld ad ennyire természetszerűleg belso alapvetést a személyiségnek, ami nélkül nem vagyunk igazán emberek, és ami különbözik attól, amit a társadalmi viszonyokkal próbálnak kifejleszteni - hanem anyanyelvünk is. Esmélésünkhöz hozzátartozik, hogy megtanultunk beszélni, és kialakítottuk saját gondolataink közlési formáját - sot, még saját szavakat is alakítottunk ki, amikor kicsik voltunk. Akkor még sokkal alkotóképesebb az ember, és kezébe adnak egy ilyen hatalmas kincset, amit egyébként közösen hoztunk létre. A magyar nyelvet a magyar közösség, a magyar nép, a magyar nemzet hozta létre. Ez is lényeges része közösségi színterünknek, hogy egy bizonyos látással létrehoztuk ezeket a szavakat, létrehoztuk azt a nyelvet, amivel ezt meg tudjuk világítani. Így az anyanyelv szintén olyan tényező, ami a természeti önazonosságunknak lényeges része. Mai formájában ugyanúgy nem azonos az eredetivel, ahogy a természetes népi kultúra sem azonos mai formájában azzal, ami eredetileg volt. Abból is megpróbálták mindent kiirtani, hogy ne legyen olyan oldala, ami számunkra erot adhat ráébredni: tartozunk a természetnek és a saját életünknek valamivel. Életfeladatunk nem abban kell kimerülni, hogy elmegyünk és vásárolunk a különböző bevásárlóközpontokban, és életünket azért alakítjuk úgy, hogy naponta tíz-tizenégy órát dolgozunk, hogy minél többet vásárolhassunk a fogyasztás templomaiban, hogy abból aztán valaki még jobban meggazdagodjon, és hogy ezáltal még rosszabb legyen majd a gyerekünknek, akinek még többet kell majd dolgozni, és még kevesebb lehetősége lesz arra, hogy emberi módon éljen. Nem! Felelőséget kell, hogy érezzünk a saját életünk emberi vágya iránt. Az emberi életvágyat a Természettől kaptuk, és ez egy nagyszeru ajándék, és mi felelősek vagyunk azért, hogy ezt a természettől kapott csodálatos emberi életvágyat megvalósítsuk! Tartozunk azzal, hogy ezt az ajándékot továbbvigyük, és ezáltal vissza tudjuk adni a természetnek: azoknak a hangulatoknak, azoknak az érzéseknek, és annak a világerőnek, ami az életszerelmet mint egy mámorító érzést bontakoztatja ki.

Felelősek vagyunk életünkért a Természettől, a világnak! Ezt én fontosabb tényezőnek látom, mint azt, amiről ebben az idézett újságcikkben szó volt, hogy szociális identitásunk teljes mértékben meghatározza a manipulálhatóságunkat (és most már egyébként úgy határozza meg, hogy semmiféle módunk nincs az

önállóságra, ki vagyunk szolgáltatva száz százalékban a fogyasztói-manipulatív hatásoknak). Én azt mondom, hogy nem így áll a helyzet, szerencsére. Hanem úgy áll, hogy amennyiben mi ráébredünk arra, hogy a mi emberi mivoltunk leglényegesebb tényezője a természettől kapott, természetet átható, világot létrehozó, életet létrehozó, az életet életszerellemmel megtöltő teremto erő, a lelkeséggel, hangulatokkal és zsongásokkal telített erő, a természetes értelem, ami bennünket is eszméltetni hivatott - és ha mi ezt fontosnak tartjuk, és szem előtt tartjuk, akkor életünk már nem lesz kiszolgáltatva azoknak a szociális hatásoknak, szociális identitás-zavaroknak, amiket minden határon túl ránk akarnak kényszeríteni.

Azt gondolom, hogy gondolkodásunk alakítása során ezekre a belső természeti tényezőkre és ezek igazi természetére alapvető módon figyelniünk kell, mert ha erre nem figyelünk, akkor természeti önazonosságunkat kapcsoljuk ki, és dobjuk oda például egy olyan erőnek, ami ennek az ellenkezője - ami természetellenes, tehát emberellenes erő. Ezzel pedig olyan világot építünk, olyan erőnek a szolgálatába állítjuk az életünket, ami az életünk legfőbb ellentényezője, és nemcsak a saját életünké, hanem mindenkié, akit szeretünk, akit embernek tartunk. A romboló társadalmi hatás ellenében itt van egy olyan tényező, ami nem fér ugyan bele a mai napilapok hasábjába, de ettől függetlenül belefér a mi emberi mivoltunkba, sőt annak leglényegesebb tényezője. Ez a természeti létező, az a szervezőerő, amely a természetet áthatja.

Tartanánk egy kis szünetet, utána pedig jönne a második rész. Szeretnék itt változást elérni. Olyan dolgok várnak ránk a tervben itt a fejében, amik gyakorlati módon közelítik meg azt a problémát, hogy hogyan is tehetnénk közös célunkért a mi számunkra - elsősorban a ti számotokra - közeli, könnyen elérhető módon olyasmit, ami jóleso, könnyen átlátható, szerintem fölvilványozó és jó érzést okoz, de mégis olyan gyakorlati feladat, cselekvés, lehetőség, ami ugyanakkor a kizűött irányba mutat. A második részben olyan dolgokat szeretnék mondani, amik mindenki számára könnyen átláthatóak és megvalósíthatóak. Tehát a gyakorlati alapok felé teszünk majd egy lépést. [szünet]

Ezt a most már harmadik évében lévo kört végigkísérte egy észrevétel a társaság részéről. Bár ezekhez az elméleti eloadásokhoz nem nagyon szóltak hozzá, de annyit mondtak, hogy jó, ezek nagyon szép dolgok, de ok ebbe konkrétan nem tudnak bekapcsolódni, mert ezek olyan egyetemi színvonalon vannak, vagy magasabb színvonalon - viszont milyen jó lenne, ha lenne valami gyakorlati oldala a kör tevékenységének, és akkor abba mindenki sokkal közvetlenebbül be tudna kapcsolódni. Meggondoltam a dolgot, és úgy hiszem, talán találtam rá valamiféle megoldást. Ez a megoldás nem az, amit eddig gondoltam, hanem egy másik. Eddig azt gondoltam, hogy milyen jó lenne, ha a népi hagyományokat, a népi kultúrát, ünnepeket föllevenítenénk, ez is egy lépés lenne ebbe az irányba. Ezzel most is egyetértek, csak azt gondolom, hogy végülis a legfontosabb az lenne minden tevékenységben, és főleg egy olyan tevékenységben, ami az egyéni és közös életünk emberivé formálását tuzi célul, hogy szellemileg fejlődjünk, képesek legyünk önállóan látni, képesek legyünk az igazságot meglátni. Amíg ez nincs meg, addig a többi - bármilyen szerves tényező is - nem kaphatja meg az igazi jelentését és

feladatát. Az elsődleges és kulcsfontosságú feladat mégiscsak az, hogy a szellemi életbe kell bekapcsolódnunk, tehát abba, hogy a szellemiségünket tudjuk továbbvinni. Egy olyan megoldás, ami a szellemi életünket nem vinné közösségi módon tovább, az bármennyire is szép és hasznos és ebbe az irányba mutató (például a népi ünnepkörök föllevenítése vagy az átfogó népművészet bármelyik oldalának a továbbvívése), nem tenne akkora lépést. A kulcsfontosságú elem az, hogy képesek legyünk önállóan meglátni azt, hogy mi hogyan tudunk tenni azért, hogy a tisztánlátásunk erősödjön, és hogyan lehetünk képesek arra, hogy önállóan megítéljünk kérdéseket. A gyakorlati tevékenység tehát szellemi tevékenységet kell jelentsen elsősorban; aztán ha az megvan, ahhoz már kapcsolódhatnak egyéb, kimondottan gyakorlati tevékenységek. Annakidején a népi közösségekben megvolt az az érzékelőképesség és az a zavartalan együttélés a természettel, amikor még a manipulációval nem kellett leszámolni ahhoz, hogy az ember a külsőleges hatásokat meg tudja különböztetni a saját természetes indíttatásától. Ma nekünk egy ilyen fokozott, erősebb látásra van szükségünk. Kulcsfontosságú az, hogy mi gyakorlati módon a szellemi életünket alakítsuk. Nem abból állna ez a gyakorlati tevékenység, hogy az előadásokat meghallgatjátok, én meg elmondom - ez mégis inkább elméleti. Valahogy ezt kell gyakorlatibbá tenni. Hogyan?

Erre találtam olyan választ, hogy tarthatnánk találkozót, amikor elöveszünk valamit (ahogyan például én most elvettem ezt a Népszabadság-cikket), tehát bármi olyan kérdést, ami az életünk egészét érinti, és azt boncolgatnánk. Fölmerült bennem az is, hogy egy történelemtankönyvet meg kéne nézni - ez tényleg nem olyan dolog, mint az én KAPU-ban megjelent írásaim, amivel kevesen találkoznak és nem olyan közvetlen szinten, hanem az első osztályos történelem tankönyv, ami mindenkinek volt a kezében, és ezért közvetlenebbül érint minket. Akár azt is meg lehetne tenni, hogy a következő alkalomra a történelemtankönyvből kinézünk egy részt, például hogy a magyarságnak mi az eredete (erre szeretnék majd később vissza is térni), aztán azt megpróbálhatnánk közösen átgondolni. Vagy valamelyiketök jelentkezik, hogy elolvassa a kérdéses részt, és akkor azon el lehet gondolkodni közösen. Tehát ilyen közös gondolkodási gyakorlatokat is tarthatnánk. Az előadásaim vagy bármilyen gondolat megvitatása szintén nem kizárt dolog, de eddig még nem próbáltatok meg. Próbáljuk meg olyasmivel, ami mindenki számára amúgy is feladat volt már az élete során. De mint ahogy nekem fölmerült az, hogy ebből a napilapból hozok egy cikket, az életünk egészével összefüggő kérdéseket érintő témával bárhol találkozhatunk a mindennapjainkban, és azt olyan formában meg is tudjuk ragadni. Kívágyunk az újságból, vagy leírjuk, vagy valamilyen módon följegyezzük: hazavisszük és beírjuk mondjuk a gondolatnaplónkba. A gondolatnapló szinte kikerülhetetlen ahhoz, hogy az ember át tudja tekinteni gondolatait. Gondolatai között akkor fog áttekintést szerezni, ha leírja őket. A gondolatoknak megvan az a jellemzőjük, hogy az ember egy bizonyos hatókört át tud látni, de az, hogy tegnap délután négy órakor mire gondoltam, most ha három bukfencet csinálnék is a levegőbe, akkor se biztos, hogy könnyen fel tudnám idézni, szinte elérhetetlen távolságba illant tolem. Pedig lehet, hogy tegnap délután négykor fölmerült bennem egy olyan gondolat, amit fontosnak tartok, és ami esetleg egybevág azzal az iránnyal, amin most vagyok, de így nehéz rákapcsolni. Az embernek ki kell építeni azt a gondolatvárat, azt a szellemi birodalmat, amiben saját gondolatai otthon érzik magukat, és amirol úgy érzi, ezek

igaz, szép, nemes gondolatok, olyanok, amik önálló gondolkodásához fontosak. Azt gondolom, hogy ez a gondolatnapló elengedhetetlen; de ez végülis mindenkinek a magánfeladata lesz, amit itt nem fogunk elkezdni közösen, hogy mindenki leül és gondolatnaplót írunk. Itt lehetne olyan témákat fölvetni, amiket meg tudunk vitatni közösen, úgy, hogy nem én vitatom meg, hanem úgy, hogy bármelyikötök azt mondja: ez egy olyan téma, amihez én is hozzá szeretnék szólni, itt van például, ezt meg ezt láttam, hallottam, olvastam, és így tovább.

Elmondok valamit, amire az életem során most másodszor bukkantam rá - ma délután rájöttem, hogy ez nagyon fontos, és el kell mondanom itt ma este. Olyan gondolatokat olvastam egy bizonyos könyvben, amik kísérteties hasonlóságot árulnak el azzal az irányultsággal, amit én magamban érzek, amikor eljövök ezekre az összejövetelekre. Létrehoztak egy közösséget. Teljesen közérthetően szól ez a könyv arról az eseményről, sőt, a legtöbb ember önként törekszik arra, hogy elolvassa, mert fantasztikusan érdekes és izgalmas. A mai magyarok közül a legtöbb ember olvasta ennek a szerzőnek a könyveit, szóval nem elérhetetlenek. A szerzőt úgy hívják, hogy Jókai Mór, most olvastam ki tegnap este ezt a könyvét, amit el is hoztam, az a címe, hogy És mégis mozog a Föld. Tényleg nem lenne rossz, ha mozogna a Föld az Éden felé. A könyvben is arról van szó, hogy annak idején, az 1800-as évek elején eszmélni kezdett egy nemzedék Magyarországon, ami teljes lefojtottságban szenvedő gyarmata volt az Osztrák Birodalomnak. Egyes fiatalok elgondolták, milyen nagyszerű lenne, ha a magyar nemzetet sikerülne igazi nemzetté tenni, tehát olyan nemzetté, amely a szellemi értékeit megőrzi, megvédi, kiteljesíti és megvalósítja minden téren - és így átfogó nemzeti kultúrát hoz létre a teljes lefojtottság állapotában, tehát fölfedezi újra a saját nemzeti kultúráját, és tovább is viszi. Ez a mozgalom aztán történelmileg ismertté vált: mindenki tudja, hogy ez már egyszer megvalósult, úgy hívják, hogy Reformkor. Tehát az 1810-es, 20-as években létrejött Magyarországon egy olyan szellemi mozgalom, amit fiatalok indítottak el, és ami a magyar reformkor néven vált történelmileg nevezetes korszakká; ennek volt következménye a nyelvújítás, az Akadémia létrehozása, és a magyar szellemiség intézményes létrehozása, sőt a szabadságharc stb. Ha ez a reformkor nem lett volna, mai világunk teljesen más lenne; szellemiségünk sokkal sivárabb és sekélyesebb lenne, ha ez az akkori pár fiatalember nem indította volna el a maga módján ezt a szellemi mozgalmat. A könyv ezt írja le, majdnem hogy a történeti krónikaírás igényével. Jókai Mór ezzel a korszakkal szoros kapcsolatban állt, és igazán élményszerűen írja le. Ezek az emberek egy kollégiumba, egy gimnáziumba jártak, és elhatározták, hogy megírják azt a titkos krónikát, amiben mindent, ami a magyarság számára fontos, ami az egész magyarság kérdéseit érinti, és amit az elnyomás miatt titokban tartott az akkori magyar társadalom, megfejtene, följegyezne; csak ezt a krónikát nem szabad aztán közzétenni. Ezért a Csittvári Krónika nevet adták neki. A tizenhét-tizennyolc éves fiatalok fölállítottak egy tizenkét fős társaságot, ami gondoskodik arról, hogy ezt a magyarság számára létfontosságú tudást összegyűjtse ebben a Csittvári Krónikában. Jókai a tizenkét foból négy fonek (illetve főleg egynek) követi végig az életútját több mint tíz éven keresztül. Azt gondolom, ilyen szempontból közvetlenül kapcsolódhat ez a könyv ahhoz a tevékenységhez, amit mi végzünk. Eloszor tízéves koromban olvastam, és szerintem a legtöbben hasonló korotokban olvastátok Jókai könyveit, tehát ezekre nem lehet azt mondani, hogy

nem lehet hozzászólni, mert olyan elvontak vagy olyan magasröptűek. Élvezet ezekkel foglalkozni, olvasni; azonkívül pedig ez a könyv is, mint Jókai sok más könyve (épp ezelőtt olvastam el két másik könyvét is, A koszívu ember fiait és Az aranyembert), rendkívül jó érzéssel töltötte el a lelkemet: szinte rálátni arra, hogy hogyan éltek száz-százötven évvel ezelőtt olyan emberek, akiknek érdemes volt élniük. Ezek fantasztikus dolgok, nagyon sok erot adnak, és ugyanakkor még az emberi látást is tisztítják; olyan dolgok vannak benne, amik szintén összefüggenek az itt elhangzottakkal. Például a magyar ostörténelem kérdései is fölmerülnek. Jókai Mórt ez nagyon érdekelte, és olyan dolgokat látott meg, amikkel én csak Endre munkáiban találkoztam. Jókainak van egy-két megjegyzése például ebben a könyvben is, ami megdöbbenett engem: egyes dolgokat nagyon hasonlóan látott. Azt gondolom, ez számotokra is nagyszerű és élvezetes bekapcsolódási lehetőséget nyújt, már pusztán az elolvasása is, de aztán megbeszélhetjük ezeket a dolgokat.

Igazából itt egy új reformkort kéne elindítani; hasonlóan ahhoz, ami százötven évvel ezelőtt történt, szinte ki kell osztani a feladatokat. Az a pár személy, aki a Csittvári Krónika írásában részt vett, és akinek ez szent ügy volt, azt mondta: én elvállalom ezt meg azt a feladatot, az életemmel fogom megvalósítani. Az egyik például elvállalta a népművészet továbbvívését, a másik a színeszetet, hogy majd azon belül valósítsa meg a közös célt. Korösi Csoma Sándor, akirol Jókai az egyik szereplot mintázta, elindult a magyarok őseit felkutatni, mert anélkül nem láthatjuk, hogy kik vagyunk, ha nem tudjuk, honnan jöttünk, milyen mélyek a gyökereink, mi történt a népünkkel, amíg mi megszülettünk. Emberek rátették az életüket bizonyos feladatokra. Korösi Csomának és másoknak, akikrol Jókai szereplokot mintázott, köszönhető az, hogy Magyarország olyan óriási fejlődésen ment keresztül, amit Reformkor néven ismerünk. Itt maga a történelem ad egy olyan példát, ami rendkívül élvezetes módon megközelíthető, és irányadónak is tekinthető sok szempontból.

Azt hiszem, fontos lehet, hogy akár Jókai könyveit olvassuk - akár ezt a könyvét, amit mindenkinek ajánlanék, akár más könyveit. Emellett persze más dolgokat is, mint ahogy itt van például ez az újságcikk, ezt nem Jókai írta, mégis ajánlottam, sőt hát nem is értek egyet az ebben leírt nézetekkel, mégis fontos lehet ahhoz, hogy az ember tisztázza a dolgokat. Szóval idorol idore mindenki érezze magát öntevékenynek, és arra képesnek, hogy megláthasson valamit az életben, amit o úgy gondol, hogy fontos lenne megvitatni, mert az életünk egészét érintő kérdésről van szó. Akár maga a kérdés fontos, vagy neki személy szerint van egy rálátása, hogy ez így van-e vagy nem; vagy egy fontos gondolat merült föl benne, vagy magát a témát érdekesnek látja; vagy o kíváncsi arra, hogy a többiek, akik itt ülünk, hogyan látjuk. Mindenki hozhat akár történelemkönyvet, például ami a magyarok múltjáról szól, vagy az úgynevezett honfoglalásról, ami szintén egy hibás szó, amit direkt úgy találtak ki, hogy bennünket elidegenítsenek az azelotti történetünktől (hiszen krónikáink mindig a magyarok visszajöveteléről írnak); és így tovább. Sok olyan kérdéssel, ami már itt fölmerült, mindenki a maga életében is találkozhat, és ha találkozik, akkor ezekből lassanként elindíthatunk egy olyan közös tevékenységet, hogy ezeket a kérdéseket idorol idore napirendre tuzitek öntevékenyen. Valaki idejön, hogy vitassuk meg ezt meg ezt a kérdést, mert itt hoztam egy újságcikket, vagy nézzétek meg, mit ír a történelemkönyv, vagy Jókaiiban mit olvastam, vagy ez,

vagy az - én most csak mondtam egy pár példát. Így olyan gyakorlati tevékenységre nyílik mód, ami tényleg gyakorlati tevékenység, tényleg alkalmas arra, hogy önálló gondolkodásra segítsen bennünket, és ugyanakkor pedig az egész ügyet előreviszi szellemi téren.

Még egy példát elmondanék, de inkább nem is mondanám, hanem ha valakinek van kedve, felolvashatná. Kerestem egy történelemkönyvet, mert nekem nem volt otthon gimnáziumi történelemkönyvem, és nem tudtam, hogy mit vegyek elő; végülis láttam ezt a könyvet, Engel Pál írta, a címe: Beilleszkedés Európába a kezdetektől 1440-ig. Ebben van egy ilyen fejezet, hogy A magyar nép származása. Ez a kérdés itt már fölmerült. Nosza, közelítsük meg másképp, lássuk, hogyan ütköznek a nézetek, és ebből próbáljuk meg kialakítani közösen, hogy ti saját magatok hogyan tudtok erről önállóan képet alkotni. Igaz, hogy aláhúztam egy-két mondatot belőle, de ha bárkinek van kedve fölolvasni, vagy a fölmerülő gondolatait hozzátenni, akkor odaadom. Aztán a jövőben, úgy gondoltam, az ilyen jellegű fölvetéseket mindenki hozná magával, tehát nem úgy gondoltam, hogy ezt is én hoznám, elmondanám, utána mindenki hazamenne. Ez az érteleme, öntevékenységről lenne szó, önálló gondolkodásról. Próbáljuk meg közösen.

GALÁNTAI DÁVID: "Áttekintve Eurázsia barbár népeit" - ez az előző fejezetre utal, ami a Nomádizmus és vándorlás címet viseli -, "rátérhetünk arra a kérdésre, hogy hogyan alakult ki a magyar nép. . A mai és a honfoglalás előtti magyarság között a nyelv az egyetlen biztos összekötő kapocs; semmilyen más vonatkozásban nem állítható, hogy a ma élő magyar nép a 2-3000 évvel ezelőttinek az utóda lenne. . Abban az időben, amikor komolyan reménykedni lehetett abban, hogy [meg lehet mondani, hogy melyik nép pontosan honnan származik], az ismeretek fő forrása a Biblia volt. A hazai történetírásban ezzel kapcsolatban két nézet vert gyökeret: egyesek úgy tartották, hogy a magyarok Hám egyik fiától, Nimródtól származnak . [mások Góg és Magógtól, Jáfettól származtatták, tehát a bibliai eredeztetés]." Én ehhez csak annyit tudnék hozzáfűzni, hogy voltam most Csepelen egy érdekes előadáson, ahol elhangzott az, hogy a magyarság legalábbis a szkítáktól származik - de talán inkább a szkíták származnak tőlünk, ilyet is hallottam. Sőt azt is hallottam, hogy erre találtak tárgyi bizonyítékot, csak erről nem nagyon lehet hallani. Hogy pontosan mi ez a tárgyi bizonyíték, azt nem tolem kéne megkérdezni, hanem attól, aki találta; nem én vagyok az autentikus megszólaló ebben a kérdésben, csak utalok bizonyos dolgokra, amiket itt-ott meg lehet tudni. Ott is voltak kábé huszan, azon az előadáson, úgyhogy látszik, hogy mennyire érdekli az embereket az ilyesmi. Elhangzottak ott meredek dolgok, nem tudom, hogy megemlítsém-e őket egyáltalán. hogy például találtak olyan 127 millió éves csillagtérképet, ami, miután kiszámolták, hogy ez melyik csillagokra vonatkozik, kiderült, hogy annak a bizonyos 127 millió évvel ezelőtti konstellációnak a pontos leírása vagy megadása. El lehet gondolkodni, hogy erre annak idején kinek miért volt szüksége, és hogy mennyire igazak az emberiség keletkezéséről fenntartott tudományos nézetek.

KISS ISTVÁN: Előadás előtt mondtam Attilának pár szóban, hogy minden héten kábé nyolc ilyen előadás van Budapesten, csillagászatból, magyar történelemből. az is olyan terület, hogy több tucat előadás hangzik el hetente belőle, és ezek legalább

nyolc-tíz féle irányzatot képviselnek, tehát nagyon nehéz tisztánlátást szerezni, hogy kire érdemes odafigyelni.

ATTILA: Az elobb idézett könyvben a magyarok származásáról a szerző első mondata az, hogy "miután áttekintettük Európa barbár törzseit", most már kelloképp meg vagyunk alapozva ahhoz, hogy a magyarság származásáról beszéljünk. Ezzel szinte arra utal, hogy a magyarokat a barbárnak tartja.

HOZZÁSZÓLÁS: Én azt hiszem, igen komoly szaktudományos, szakirányú felkészültséget igényel az, hogy valaki ehhez meg hasonló témákhoz hozzászóljon. Örömmel tölt el, hogy itt bárkivel bármirol lehet beszélgetni, de nem tudom, képesek vagyunk-e mondjuk ostörténeti kérdésekhez érdemben hozzátenni valamit.

ATTILA: Igen, ez egy nagyon fontos észrevétel. Nos, én nem vagyok történész, mégis, azt gondolom, az embernek fontos, hogy a történelemről valahogy képet alkosson, és az is, hogy kialakítsunk ebben egy olyan közmegegyezéssel alapot, hogy minek alapján lehet valamit igaznak tekinteni vagy nem. Fölvetnék egy olyan témát, ami szintén eszemben volt, hogy ezt majd itt elmondom ma este. Szintén gyakorlati dolog, szintén egy könyvről van szó, és olyan kérdést vitat, amit a közmegegyezés szerint nem lehet megoldani. Valaki meghalt háromszáz évvel ezelőtt, és most mindenki úgy tartja, hogy ez az ember baleset áldozata lett. Hogy tényleg baleset volt-e, vagy esetleg megölték, ma már ezt nem lehet megoldani; a történészek is úgy nyilatkoznak, hogy az, hogy Zrínyi Miklóst egy vadkan ölte meg, vagy pedig a Habsburgok végeztették ki, baleset vagy szándékos emberölés volt, ezt nem lehet már eldönteni. Történészek sora mondja így. Elhoztam egy könyvet. Ennek a szerzőnek a munkásságát szintén kulcsfontosságúnak tartom. Endréről van szó. Abban a szerencsében volt részem, mint nektek is, hogy őt már hallottam beszélni egy pár esetben. E könyvének a címe: Gróf Zrínyi Miklós meggyilkoltatása. Úgy gondolom, ez közvetlenül kapcsolódik a felvetésedhez annyiban, hogy ezt a rejtélyt, ezt a titkot meg lehet-e fejteni vagy nem. Milyen alapon lehetne megfejteni? Azt gondolják, hogy a nyomok már úgyis elmosódtak ott az erdőben, ugye hogy volt-e puska, vagy nem, az már úgyis eltűnt, az, hogy a gyilkos arra ment el, vagy nem, azt már úgyis elmosta az eső. Háromszáz év távolából a nyomok egyre ritkulnak, és ha eddig nem tudta kideríteni a sok rendkívül fölkészült történész szakember, akkor mit gondolhat az ember, nem tehet semmit, akkor ez most már tény, hogy ez örök rejtély marad. Azonban édesapám, aki ugyan történész, de nem hivatalos történész, tehát ő nem tanít az egyetemen, azt írja: "A hivatalos álláspont szerint, amely a tragikus haláleset napjától mindmáig tartja magát, Zrínyit egy vadkan ölte meg. A vadászat befejezése után egy vadász, Póka István, visszahívta az erdőbe Zrínyit, hogy az általa megsebzett vadkant elejtsék. A sebesült vadkan váratlanul elorontott a suruból, és a meglepett Zrínyit, aki még csak nem is védekezhetett, halálra sebezte, majd eltűnt, s mire a többiek odaértek, már nem volt segítség." Mire támaszkodik ez a ma uralkodó verzió? Bethlen Miklós beszámolójára. Bethlen kései vallomása 44 évvel az eset után, a bécsi fogságában született. Endre sorra veszi az egykorú dokumentumokat, és a hivatalos történészek tekintélyével állításaival szemben megvizsgálja a dokumentumokat, a tények logikai összefüggéseit. Mindenkinek ajánlom ezt a könyvet, ami elindította az oknyomozó történelmi munkák sorát.

ATTILA: Menjünk sorba, mindenki mondja el, hogy mit szeretne, vagy miért jött, miért van itt, mire számított.

SZABÓ ZOLI: Ugyan volt már egy vagy több előadás a mágikus gondolkodásról, de jó lenne a témát valahogy úgy összeszedni, mint például Endrének ebben a könyvében, hogy van egy szerkezete, egy formája. van egy téma, és ebből a témából Endre megmutatja, hogyan kell mágikusan gondolkodni, kitalálni egy-egy dolgot. Ez a mi életünkben is legalább ilyen fontos kell hogy legyen, úgyhogy én szeretnék erről többet is tudni, szeretném, ha ezzel foglalkozhatnánk. Ez nagyon fontos szerintem ahhoz, hogy el tudjunk indulni először önmagunk életében, és utána más dolgokban.

??: Most először vagyok itt. Azért jöttem, mert újságíró vagyok, és szeretnék a TITOKFEJTO Körrel írni a lehető legtöbb helyen. Azt hiszem, nagyon fontos része a Kör jövőjének az is, hogy valahogy tudassuk az emberekkel, hogy van egy ilyen hely, ahol nemcsak arról beszélhetnek, hogy milyen lesz a holnapi időjárás, vagy hogy a Pokrivtsák Mónika mit evett tegnapelőtt. hanem olyan dolgokról, amik, ahogy Attila mondta, előrébbvisznek minket. Az előttem felszólalóhoz kapcsolódva azt is fontosnak tartom, hogy saját magunkkal kapcsolatban is elgondolkozzunk azon, hogy csak a vegetáció szintjén akarunk-e létezni, és felkelni, dolgozni, lefeküdni, majd újra az egész - vagy közben akarunk olyan dolgokon is gondolkodni, hogy a látható dolgok mögött mik a láthatatlan dolgok, és azok hogy befolyásolják az életünket. Engem ez érdekel a legjobban mindebből.

??: Én most a barátom helyett is fogok beszélni. Úgy jöttem ide, hogy nem tudtam, hova jövök. Azt se tudom, hogy hogyan fogok elmenni. Nagyon sokat szoktam gondolkodni. Fiatal vagyok, tehát nem mondom azt, hogy nekem itt egyáltalán nem mondtak újat. de én tényleg nagyon sokat szoktam ilyeneken gondolkodni. Nekem azért furcsa egy kicsit ez az egész - miért kell az, hogy itt teljesen vadidegen emberekkel összeüljünk, és. ez rossz, hogy miért kell ilyen fórumot csinálni, miért nem az van, hogy én a családommal beszélgetek el így, vagy ilyesmi. Ez nekem rossz. Tudom, hogy a barátom is azért nem mond most semmit, mert gátlásaik vannak az embereknek, mert annyira nem vált hétköznapivá, hogy elmondjuk a véleményünket, hogy így nehéz. Nem tudom, úgy érzem, hogy most én is manipulálva vagyok. bennem, aki elég sokat gondolkozom, olyan érzéseket kelt fel az, ahogy itt most beszélünk, hogy most mindenem gondolkoznom kell. Nem is tudtam odafigyelni az előadásra, mert rögtön eljött minden, amin nekem gondolkoznom kell. Aki viszont nincs itt, akinek nincs megteremtve ez a lehetőség, hogy így gondolkozzon, vagy körülötte nincsenek gondolkodó emberek, annak meg nagyon nehéz, annak egy ilyen helyre eljönni ha nem is büntetés, de az biztos, hogy nagyon idegenkedik a dologtól. Félnék az emberek ettől. Én is, végülis nem félek tőle, csak tömény ez így nekem egyszerre.

??: Engem elsősorban a VHK hozott ide, mint ahogy szerintem majdnem mindenkit. Valójában nekem nem állt össze a fejemben az egész kép; úgy hallgatom rendesen, és kíváncsiságból vagyok itt. Tudom, hogy van valami közöm hozzá; majd kiderül valami.

?: Alapokat keres az ember; én Endre könyveiből olvastam jó párat, és hát az egyéb ilyen könyveknél sok a belső ellentmondás, ezekben meg mondjuk egyáltalán nincs, mert úgy írja meg, hogy ezt kiküszöböli. Tehát biztos alapokat valahogy így lehet keresni. Talán ezzel jut az ember valamire.

?: Én is először vagyok itt, láttam kiplakátolva. Mint a többség, a zenekar kapcsán találkoztam a VHK szellemiségével, és kíváncsi voltam, hogy mi jön át ebből itt a beszélgetésben. Megfordultam pár koncerten, ismerem egy-két embert, aki szereti ezt a zenét, és nagyjából van valami fogalmam, hogy Attila hogy képzeletben a dolgokat. Egy VHK-koncerten a lehető legkülönbözőbb világnézeti meg egyéb emberek verődnek össze, és kíváncsi voltam, hogy hogy jön ez át akár egy beszélgetésben. Nem tudom, hogy kik vannak itt, hogy gondolkodnak, mit képzelnek a világról - fogalmam sincs arról. Remélem, hogy nem az átlagot képviselik, mert szerintem a VHK-koncertekre járok többségének goze nincs, hogy mit hallgat.

BORZAS: Én is most jöttem először, kíváncsiságból.

TAS BÁLINT: Azért szoktam eljönni a VHK-Körre, mert Attila vagy Endre előadásain elég megdöbbentő dolgokat szoktam hallani, és ezek általában gondolkodásra serkentenek, ezért tartom érdemesnek megjelenni.

TAS GERGO: Na ez az egész úgy kezdődött, hogy az első VHK-koncerten, amin ott voltam, azt tapasztaltam - és utána majdnem az összesen, amin voltam, sorra ugyanezek az élmények - hogy itt valami történik, itt valami hatalmas energia van meg nem is tudom, mik történnek, de egészen más tudatállapotba kerülök. Szerintem a legtöbben ugyanígy vannak vele. Akkor egyszer csak bum, vége a koncertnek, megyünk haza, és akkor van, aki mondjuk felrúgja a kukákat meg összetöri a kirakatokat, én meg mondjuk futok hazáig, mert olyan energiával vagyok feltöltve, hogy valahogy le kell vezesse. A legtöbb ember ezzel így van. mint az indiánoknál is volt, hogy harc előtt jól fölspannolták magukat, és nekimentek az ellenségnek vagy vadásztak. Itt meg mindig azt tapasztaltam, hogy egyszer csak vége, és nincs egy cél, amit lehetne hajtani. Mindig úgy mentem haza, hogy mi a fenét csináljak, mikor annyira kéne valamit csinálni. Egyszer csak jött egy ilyen, hogy hoppá, VHK-Kör, hódítsuk vissza az Édent, hát ez rohadt jó, nekem ez kell.

TAS BÁLINT: .már a boltokban.J

GERGO: .ez nekem első hallásra bejött. Aztán voltak hullámhegyek meg hullámvölgyek - most éppen hullámvölgyben vagyok, mert egyszerűen azt tapasztalom, hogy akárhogy próbálkozok, mindig visszaesek, és mindig egyedül vagyok, és nem jutok egyről a kettőre sehog, pedig ez nagyon jó dolog lenne. És hát ha már benne vagyok ebben a Körben, eljövök, mert eddig mindig az volt, hogy ha eljöttem, gazdagabban mentem haza. Negatív tapasztalatok is voltak, de valami mindig összegyűlt bennem. Először egyedül jártam, aztán sikerült rávenni az öcsémet, hogy eljöjjön, most meg apámat is elhoztam, legközelebb lehet, hogy már anyámat is hozom. Szerintem a család szempontjából elég nagy szerencsém van,

mert annyira távol senkitől nem áll, még a kutyáink is benne lennének szerintem, hogy eljöjjenek. Alapjában véve közel állunk ehhez az egész szemlélethez, és én próbálom saját szinten megvalósítani, ahogy lehet.

TAS APUKA: Én először vagyok itt. Régóta töröm a fejem azon, hogy mitől lehet egy ember boldog. Azt hiszem, hogy az emberek egymáshoz való viszonya teheti boldoggá az embereket, és ebből a szempontból a barlanglakó ember semmivel se volt boldogtalanabb, mint mi vagyunk - akkor viszont mivégre volt az egész fejlődés? Valószínű, hogy ha rohanunk majd vásárolni és belekerülünk egy ilyen mókuskerékbe, akkor még kevésbé leszünk boldogok. Mi most már látjuk a zsákutcát, lehet, hogy az őseimbek még nem látták; keresni kell a kivezető utat, hátha éppen mi fogjuk megtalálni.

GALÁNTAI DÁVID: Hát én már nagyon nem először vagyok itt. Nekem is nagyjából ilyen az alaphangulat, mint a kis Nimród, aki most éppen már tíz perce sír. Azért vagyok itt, mert tehetetlen vagyok, egyedül is, meg veletek is. és még mindig idejárom, hátha lesz valami. Nem tudom, toletek függ.

NAGY MISI: Nagy örömmel tölt el, hogy Dávid így érez, mert ő szokott engem pesszimistának nevezni, de ezek után már nem vagyok egyedül. meg nem vagyok pesszimista sem. Annak idején először voltam VHK-koncerten, amikor a kezembe nyomtak egy szórólapot, hogy VHK-Kör meg mit tudom én. Az együttessel sem ismertem annyira, meg a gondolatvilágot sem; azóta az utóbbit jobban megismertem, mint az előbbit, talán, már amennyire van egységes gondolatvilág. Talán épp arról lenne itt szó, hogy építsünk ki egyet. Ebben szeretnék résztvenni, csak az a gond, hogy másfél év alatt, amióta járok, még nem nagyon történt semmi, ami kivezethetett volna minket ebből a nagy sötétségből meg kátyúból, ami körülvesz. De próbálkozni kell. A legrosszabb az, hogy kiraktunk iksz-száz plakátot, és mégis csak huszan vagyunk itt, pedig amikor elkezdődött, akkor 60-an, 70-en voltunk, és még az is kevés.

???: Azért vagyok itt, hogy tanuljak, mivel egy bizonyos ideje már rádöbbsentem arra, hogy mennyi mindent nem tudok. Talán ez serkent arra, hogy még többet tanuljak, lássak, tudjak, azért, hogy valamivel segíthessem előre ezt a világot. Még magam sem tudom, hogy mivel, de érzek valami erőt magamban, és ezt próbálom megtalálni talán itt a VHK-Körben.

BÉLA: Csatlakoznék mindenkinek, aki idáig elmondta a véleményét, én azt hiszem, ehhez már nem tudok hozzátenni.

???: Először vagyok itt, Béla barátom hívott el. Nem ismerem a zenéteket sem. Kérdeztem tőle, hogy nagyjából milyen ez a VHK-Kör, és azt mondta, hogy nem tudja elmondani, jöjjenek el. Hát, elindultunk a honfoglalástól és kikötöttünk a fogyasztói társadalomnál. nagyon sok dolog fölvetődött, a gondolatfölvetések tényleg nagyon jók. Örülnék neki, ha azok, akik tehetnek arról, hogy mi ilyenekről beszélünk, itt lennének körünkben, gondolok itt a különféle kormányok tisztségviselőire. Biztos, hogy leszek még itt meg ezek után, és a zenéteket is figyelemmel fogom kísélni.

?: Elég nehéz megfogalmazni, hogy miért vagyok itt; minden bizonnyal azért, mert érdekel a téma, amirol szó van. Az információkat, amiket itt hall az ember minden egyes alkalommal, nehéz lenne máshol összeszedni, mert elég sok mindenrol szó van. Nagyon kíváncsi vagyok, hogy mindez hová vezet, mire lyukadunk ki.

KISS ISTVÁN: Én a második alkalom óta azért vagyok itt, hogy megtudjam, mi is az az Éden. A KAPU-ban olvastam, ez tavaly októberben volt, hogy itt az erkölcsiségrol, világnézetrol, társadalmi problémákról lesz eloadás, és akkor ez konkrétan izgatott. Lehet, hogy közületek is sokan azért vagytok itt, mert nem kapjátok meg a válaszokat otthon vagy a társadalomban, illetve nem vagytok elégedettek azzal, amit mindenhol hallotok, iskolában, rádióban. Azt mindenesetre érezni lehet, hogy ez itt egyértelműen valami más, legalábbis ez számomra nyilvánvaló volt, hogy Attila eloadásaiban valami újszerű dolog van. Bevallom oszintén, nekem is bonyolult, amiket mond, de minden egy-másfél órás eloadásában hallok 3-4 olyan mondatot, ami nekem nagy önigazolást ad. Az elobb Tas apuka például a boldogságról adott egy olyan meghatározást, ami nekem nagyon tetszik. Ha csak két ilyen mondatot meg tudok jegyezni magamnak, akkor már megérte eljönnöm. Én nem politizáltam negyvenhat éves koromig, egy éve kezdtem el politizálni. Rájöttem egyrészt, hogy muszáj politizálni, akármennyire is idegenkedik tole az ember. A másik az, hogy nem lehet politizálni a kultúra, az oktatás, a vallás, az eszmék és az erkölcs nélkül. Ez mind összefügg, azonnal visszahat a társadalomra. Megfigyeltem, mert én rengeteg helyre járok, hogy az ifjúságot nem nagyon izgatják a napi problémás kérdések. Azt kell mondjam, hogy ez volt az egyetlen olyan kör, ahol gyakorlatilag csupa ifjú ember volt. Nem beszélek arról, hogy itt a régi Kör-tagokon kívül első alkalommal, tavaly októberben, ilyen felnírt kopasz gyerekek is voltak, akiktól az utcán én megijednék. mondjuk egyetemista koromban nekem is derékig éro hajam volt. De valahogy meglepett az, hogy amikor októberben a Bibliáról, a magyar történelemrol meg ilyenekrol mondtak mindenféle dolgokat - nem tudom, igaz volt-e minden -, úgy látszott, hogy legalább negyvenszer annyit tudott egy tucat gyerek, mint én. Elcsodálkoztam, hogy ilyen tudás van mögöttük, mégis egyfajta kiútkeresésben vannak. Azt mondtam magamnak, hátha lesz itt egyfajta útmutatás, hogy merre is tovább. De meg kell mondjam szomorúan - ezt senki ne vegye zokon -, ahogy kimondta Dávid is meg a többiek: úgy érzem, azon kívül, hogy Attila az eloadásaiban mindig új témákat fog meg, és érdekesekeket mond, számomra az igazi célban, hogy ez végül is visszahasson valahogy a társadalomra, a családunkra, a körülöttünk lévokre vagy bármilyen kis közösségre, ilyen szempontból nincs igazi hatása ennek a körnek. Hadd mondjam el azért nagy titokzatosan, hogy én most egy jó fél éve ezen dolgozok a Körtol függetlenül; lehet hogy majd januárban adok egy-két ötletet.